

ZEMPLÉN.

Társadalmi közlöny.

MEGJELEN HETENKINT EGYSZER.

Előfizetési ár:

Egész évre 6 frt.
Félévre 3 „
Negyedévre 1 „ 50 kr.

Bérmertlen levelek csak ismert kezekből fogadtatnak el.
A kéziratok nem adatnak vissza.

A nyílt-térben minden három hasábos garmond-sor díjja 20 kr.

Hirdetési díj:

A hirdetéseknek minden egyes szó után 2 kr. fizetendő.

Terjedelmes hirdetések többszöri beiktatása, kedvezőbb feltételek alatt eszközölhető.

Minden egyes beiktatás után kincstári illeték 30 kr.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„ZEMPLÉN”

1876-iki folyamára.

Lapunk a jövő évvel 7-ik évfolyamába lép, s mint ilyen kort elért lap igen közel áll ahhoz, hogy némi önérzettel elmondhassuk felőle: „Hét tél és hét nyár“ próbálta meg életképességét; a részvéthiánynak ugyan sokszor volt betegsége, azonban minden mesterkéltbb kúra nélkül önerejéből mindig összeszedte magát, s szerény korlátok között kimért pályáját tisztességesen futotta tovább.

Egy vidéki lap szerkesztése bármily kis-szerű dolognak tűnjék is föl a nagy napi lapok kolossális munkaköre mellett, mindazonáltal nem kis mértékben szükségli a kitartást és folytonos munkásságot, különösen meggyekben és székvárosunkban, hol a szellemileg közreműködők száma oly csekély, más lapokkal bíró megyék szellemi munkásaihoz képest, miszerint a szerkesztő teljesen önerejére van utalva, hogy töltse meg lapját közérdekű közleményekkel, s 108 □ mértföldnyi területen figyeljen meg egymaga minden mozzanatot, azt írja le kifogástalan stíl és tetszetős alakban; ha azt akarja, hogy lapja csak félig meddig is kedvező elbírálásban részesüljön.

Jól tudjuk mi, hogyha a „Zemplén“ politikai lap volna, s íróinak díjazására elegendő tökével rendelkeznek, munkatársakban mindjárt nem szenvedne hiányt. S ez némileg megmagyarázza ama ferde s következményeiben szerfelett káros magatartást, azt a rendkívüli közönyt, melyet mi minden szociális térre tartozó mozgalommal szemben elfoglalunk, ha azoktól politikai nyalánságokhoz szokott gyomrunk kielégítésére szolgáló konyhaszükségeiteinket nem fedezhetjük, vagy keleti komfortunkat hizlaló közvetlen anyagi hasznot nem huzhatunk.

A tehetséges ifju emberre ép oly jó iskola lehetne ma egy társadalmi, közgazdászati s közművelődési érdekek szentelt vidéki lap, mint volt egykor a megye terme, s benne a szerény tiszteletbeli jegyzői állás azokra nézve, kik később az igazi nagy politikai alkotások mestereiül tüntek föl. Most láthatjuk — midőn országos közgazdasági, ipari s kereskedelmi viszonyaink helyes megoldásától van ugyszólván függővé téve állami lételünk — mily kevés szakerő képviseli e nagy érdekeket a mai országgyűlésen?! A mostani fiatalság — tisztelet a kevés kivételnek — vagy teljesen az epikureizmusnak hódol, s egy lat idegcsiklandozó élvezetet nem ad egy mázsa dicsőségért, vagy annyira felpáncélozott és szellemileg fölfegyverzett Minervának tartja magát, hogy nem is pattanhat máshova, mint egyenest a törvényhozás padjai közé, melynek obligát klímája alatt minden gyarló dikció felvirágozhatik. S ha az ily fiatal óriás nagy genieje mellé még egy pár kéjutazást is tett külföldre, ahol a vállalkozók a levegőt is kimérték szárára; s ha tiz német tudós teoriáiból hús-hatásosabb frázist bemagolt, s ha parlamenti ismerete annyira gyarapodott: hogy meg-

tudja mondani, miszerint a törvényjavaslatot a francia „amandement“-nek s angol „bill“-nek nevezi, készen van az universal műveltséggel is, melyből egy speciális érdekek szolgáló szerény vidéki lap hasábjába juttatni valamit, annyi volna, mint gyöngyöt szórni a szemetre, mint vihart idézni elő egy pohárvizben, melynek hullámcsapásától bizony el nem merül a nagy „Leviathan“.

Azonban, daczára az értelmi erők ily gyümölcstelen forrongásának, látunk már egy góczot, mely köré, mint valódi érdekeink szálaíhoz lassanként kristallizálódni fog a jelenleg annyi híg lében felolvasztott szakképesség; s velünk együtt belátja minden józanon gondolkozó honpolgár: hogy a derüre, borura való politizálás sportja egyesek kedvteléseinek sok mulatságos perczet okozhat még, de az üres szalmacsépelés e meddő műveletének helyébe kell, hogy egy helyes közgazdasági politikai követelése lépjen és pedig minélelőbb.

A társadalom reformálása, iparérdekek fejlesztése, nevelésügy, általában pedig a közművelődés terjesztése mellett ezen helyes közgazdászati politika megérlelése volt hat éven keresztül munkásságunknak egyedüli rugója, s mert évek után most méginkább meggyőződöttünk arról, hogy e nagy érdekek fejlesztése és megóvása nélkül az előhaladott nemzetek koncertjében részt nem vehetünk; méginkább és pedig az eddiginél fokozottabb mérvben fogjuk e téren tevékenységünket kifejteni.

Lapunk hetedik évfolyamának küszöbén tehát öntudatos bizalommal fordulunk meggyenk t. olvasóközönsége elé s multunkra támaszkodva, van némi jogunk kikérni a lapunk irányában tanusított, s jövő működésünkre csak buzdítólag ható pártfogás és bizalom megújítását.

Ami a „Zemplén“ technikai beosztását illeti, jövőre ugy intézkedünk: hogy az a társadalomnak méginkább megfelelő legyen. Az eddigi rovatokon felül „Hazai szemle“ czim alatt egy újat nyitunk, melyben hazánk politikai eseményei s az ország kormányzatába tartozó dolgok vázlatosan lesznek összeállítva, s a hét történelmének lényeges momentumait soroladják elé keilő tömörséggel. Ujdonsági rovatunk főczime: „Tárogató“ leend, s ebben külön czimmal osztályozva azon hírek és események, melyek városunk, megyénk és hazánk vidékeire vonatkoznak. Végül lesz még oly rovatunk is, mely a fejlődő ipar és gazdaság terén telmerülő nevezetesebb mozzanatokról is röviden meg fog emlékezni.

A lap külső kiállítására nézve ezentul is nagy gondot fordítandunk, ami különben már ma is ott áll, hogy öndicsekvés nélkül szólva, hazánkban a legszebben kiállított lapok közé tartozik. Saját nyomdánk egészen moderu berendezése ebeli feladatunkat nagyon megkönnyíti.

S.-a.-Ujhely, 1875. decz. hóban.

BORÚTH ELEMÉR,
a „Zemplén“ szerkesztő s
kiadó-tulajdonosa.

A lap előfizetési ára:

Egész évre . . . . . 6 frt.
fél „ . . . . . 3 „
negyed „ . . . . . 1 „ 50 kr.

Községeknek és néptanítóknak:

Egész évre . . . . . 4 frt.
fél „ . . . . . 2 „
negyed „ . . . . . 1 „

Az előfizetési pénzek egyszerű **postautalvánnyal még e hó végeig** a „Zemplén“ szerkesztő-kiadó hivatalához Sátoralja-Ujhelyben kéretnek beküldetni, hogy a nyomtatandó példányok iránt előre tájékozhasssuk magunkat.

Az új törvényjavaslat.

Előttünk fekszik az új törvényjavaslat, melyet hátrább egész terjedelmében közlünk.

Ez új intézkedés — mondhatjuk tán új kísérlet — ha törvényné válik néhány évig, a mig ismét egy mással fog felcséréltetni, döntő befolyással fog kihatni népnevelés-ügyünkre. Mi a leghatártalanabb tisztelettel viseltetünk a nagy Eötvös méltó utóda, a jelenlegi cultus miniszter ur iránt; de ezen határtalan tisztelet nem zárja ki, sőt kötelességévé teszi minden igaz tanügybarátnak, hogy egy ilyen fontos intézkedés küszöbén kifejezze a tapasztalatok terén szerzett nézetét, véleményét. Az a legjobb, legüdvösebb törvény, mely a közérzetben, a közszükségben gyökerezik, amely a gyakorlati életben legüdvösebben kivihető.

Az 1868-ik évi 38-ik törvényzikket oly magasztos szellem lengi át, hogy az bármely művelt országnak büszkesége lehetne.

Egyetlen egy hibája van e törvénynek, az, hogy nem elég gyakorlati, inkább a jövő, mint a jelen törvénye; megelőzte társadalmi fejlettségünket néhány évtizeddel.

A mi pedig e törvényben legkevesbé gyakorlati a mi jelen viszonyaink közt, az, hogy nem volt az illető végrehajtó közegeknek sem elég felelősségük, sem elég végrehajtó hatalmok.

Eltekintve a községi iskolaszékektől, a tanterületi iskolatanács, élén a tanfelügyelővel, lettek volna felelősök — (ha ugyan felelősségre lehetett volna vonni őket) a törvény végrehajtásáról, ők hajtották volna végre — (ha ugyan lett volna végrehajtó hatalmuk) a törvényt, de az iskolatanács a vizes lepedőt vetette a tanfelügyelőre, a tanfelügyelő az iskolatanácsra, mindkettő a megyei bizottságra; a megyei bizottság az alispánra, szolgabírákra — Pontiusról Pilátusra; s a törvény, a szép üdvös törvény itt maradt a papíron, és így egyesek, községek és az állam nagy áldozataival gondatlanság, lelkiismeretlenség miatt a legnagyobb visszaélések történtek. Kit vonjunk felelősségre a mulasztásokért, a visszaélésekért? Pontius-e vagy Pilatust? Nem, egyedül a minisztert. De a miniszter is csak egy ember — ha ezer keze, ezer szeme volna, ugy sem láthatna, ugy sem tehetne mindent? De voltaképen a minisztert sem lehetett felelősségre vonni, mert a miniszter sem vonhatta a törvény értelmében felelősségre azokat, kiket a törvény neki kezeivé, lábaivá, szemeivé rendelt.

Igen helyesen fogta fel a cultus miniszter, s minden józan nevelésügybarát régen érzett és tapasztalt fájdalmának adott kifejezést, midőn többek közt így indokolja az új törvényjavaslatot: „népiskolai tanügyünk a reá fordított anyagi és szellemi erőfeszítés folytán nem mutat ezen erőfeszítéssel arányban álló emelkedést, sem a tanfelügyelői, sem az iskolaszéki és iskolatanácsai intézmény céljának s a hozzákötött várakozásoknak meg nem felelt,

annak legfőbb oka magában ezen intézmények eddigi szervezetében fekszik.

Tovább ismét: „a tanfelügyelő és népiskolai hatóságok egész működése ugyszólván a levegőben függ, nem lévén a községi és megyei közigazgatással folytonos és organicus összeköttetésbe hozva, s különösen nem lévén gondoskodva arról, hogy határozataik és rendeltetik biztosan és rendszeresen végre is hajtassanak.”

A novellaris törvényjavaslat e bajon akar orvosolni.

De legyen szabad, most amig nem késő, felvetni a kérdést: vajjon az orvosság nem teszi-e rosszabbá a betegséget, nem növeli-e a bajt?

Ha e törvényjavaslat törvény lett, első kötelességünknek ismerendjük a törvény szentségét, sérthetlenségét védelmeznünk.

Most azonban a törvényjavaslatra kimondjuk igénytelen nézetünket: „medicina peior morbo.”

A törvényjavaslat célja jó, régen érzett hiányt akar pótolni, de az út, az eszközök, melyek által a célra törekszik, téves. Sokszor halottuk ez axiomát: a ki a célt akarja, az eszközöket is akarnia kell, de ha az eszközök nem vezetnek a célhoz: nem akarom az eszközöket.

Az új törvényjavaslat célja: helyre hozni az 1868. évi XXXVIII-ik törvényzikk hiányait; executiva potestást felelősség terhe mellett akar adni a törvény végrehajtásának közegei kezébe.

A cél helyes, de az eszközök, a közegek nincsenek helyesen választva.

A törvény első felelős végrehajtó közege: a községi iskolaszék; a mit a javaslat e testület hatáskörére nézve változtat, az ellen semmi kifogásunk; a testület lényegén semmit sem változtat. De a mit a t. javaslat a megyei iskolatanács helyébe állít, az „peior morbo.”

Mentől nagyobb a hatalom akar egyesek, akár testületek kezében, annál jobb, ha a hatalom közegei megbízhatók, annál rosszabb, ha meg nem megbízhatók. Mi az újonnan szervezendő megyei közigazgatási bizottságot, a mi jelen megyei viszonyaink szerint nem tarthatjuk illetékesnek, s mert nem illetékes, nem tarthatjuk megbízható végrehajtási közegeknek.

Hogy miért nem? A felelet könnyen ordiosussá válhatik; a felelettel könnyen személyes ambíciókba ütközhetünk.

Sérteni senkit sem akarunk, legkevésbé sem célunk azon igen tisztelt megye leendő közigazgatási bizottságára, melynek szárnyai alatt lapunk életet nyert és működik; általában mondjuk ki, hogy egyes lehető kivételek kivételével az egész országban, a leendő közigazgatási bizottságok nem illetékes, nem megbízható, mert nem szakértő közegei lesznek azon legfontosabb törvénynek, melyre minden törvények, egész társadalmi rendszerünk, államunk jövője van fektetve.

Az 1868-ik évi XXXVIII-ik törvényzikk lehetővé tette azt, hogy a népnevelés ügye minden megyében lehető szakértők kezébe legyen letéve, e törvénynek a megyei tankerületi iskolatanácsokról szóló §§-ai tért nyitottak a nevelésügyi közér-

deklódésnek egyesek nemes ambíciójának. A megye intelligentiája mellett tér volt nyitva a felekezetteknek, a tantestületeknek, hogy legbuzgóbb, legképebb embereik által képviseltesék magukat.

De az újonnan szervezendő megyei bizottság minden egyébnek tekinthető inkább, de népiskolai, népnevelési ügyünknek szervezeténél fogva nem lehet illetékes, nem lehet megbízható, mert nem szakértő közege.

Nem szeretjük a drastikus, annyival kevésbé a culinaris kifejezéseket; de nagyon félünk, hogy az új népoktatási törvény és megyei végrehajtó bizottság a nevelés és tanügy terén rövid időn igazolni fogja a régi közmondást: „eszeveszett vármegyének bolond főispánja.”

Husz tagból álló bizottság kezébe van letéve mint minden egyéb, ugy a népnevelés és tanügy végrehajtása és közigazgatása is. Ezen husz tag közül tizet a megyei képviselő bizottság választ maga kebeléből. Vajjon a husz tag közül a tanfelügyelő, — mint referens kívül hány tag lesz a választott, a kinevezett és hivatalból jelenlévő tagok közül szakértő? E két utóbbi kategóriában csak történetesen lesz egy-kettő, mert azok szakemberek, de más téren; a főorvos, az adószedő, a telegraphus, a postamaster stb., ha igazi szakemberek, annyit értenek a gyermekneveléshez, a népiskolai ügyszék, mint én a pharmacológiához stb. A választott tiz bizottsági tagba vehetnők reménységünk, de a törvénynek az a famosus szigora, hogy minden hónapban legalább egyszer meg kell jelenni a bizottsági gyűléseken, a meg nem jelenő 50 forintig terjedő pénzbírságra ítéltik, többszöri kimaradása esetében a bizottságból elcsapatik, a bizottsági határozatokról személyével és vagyonával felelős, a virilismus intézménye stb. stb. a nevelés-oktatásügyi szakértő embereit ezen bizottságból kizárják.

Mi lesz ennek a vége? Emberi számítás szerint: szerencsés, boldog lesz azon megye, azon tankerület, amelynek a miniszter szerencsés választása oly tanfelügyelőt ad, ki szívvvel, fővel, kézzel fontos hivatásának magaslatán mint szakember, a végrehajtó bizottság eshető kontárkodásával szemben a népnevelés-ügyet a népoktatási törvény, a kor igényei szerint fogja előmenetelre vezetni. — Szerencsés lesz az a megye, az a tankerület, ahol a tanfelügyelő mellett történetesen egy-két oly bizottsági tag vagy hivatalnok lesz, akik történetesen annyira-mennyire szakképzettséggel bírnak, a tanfelügyelővel mint szakértővel consultálhatnak, ítélni, határozhatnak, exequálhatnak.

Mi tiszteljük a törvényhatóságokat a magok hatáskörében; tiszteljük régi jó táblabíráinkat, bizalommal üdvözljük a megyei élet új csillagait, de a nélkül, hogy érdemfőből legkevesebbet is levonnánk, kétségbe vonjuk, hogy hazánkban a százados mulasztások után rohamosan előhaladó modern népiskolai ügy terén kellő szakismerettel bírnának, s így félünk, hogy „vak fogja vezetni a világot.”

Elmondhatnók szerény véleményünket, hogy lehetett volna segíteni az 1868. XXXVIII. törv.

rendesen elhagyják. Szóval itt tudni kell finnül, vagy legalább is svédül. Hányszor sajtáltam, hogy nem vagyok Hunfalvy Pál, vagy legalább is Budenz. Igy, a ki és mi vagyok, egy szót sem érthettem a finn beszédből, bármennyire rokonnak mondják is a finnt a magyarral. De csakgyan még is kell lenni valaminek ez atyafiságban, mert a kocsinkba szállt finnek, (kik azonban svédül társalognak,) sok palackot hoztak magukkal a mennél jobban fogyott e palackok tartalma, annál inkább eleve nedett a társalgás. Találtam köztük egy komoly férfit, névrokonát dr. Forsmannak, kihez ajánlólevelet viszek, de a ki — mint uti társam értesített — már másfél év előtt meghalt. Ez ajánlólevélnek tehát vajmi kevés hasznát vehetem. Ez uti társam diktálta föl az állomások neveit is. Mind oly különös hangzásu nevek annak, ki a nyelvhez nem szokott. A vidám finn társaság kiszállt Viborgnál, mely az egész uton az egyetlen nagyobb állomás olyanforma város mint Kassa. Egyedül maradtam egy pétervári francia kárpitgyárossal, Mr Goetschy-vel, ki tudta jól szidni a poroszokat, de egyebet alig tudott. Nem is volt sok kérdésival. A vidék, bár „finn Svájc”-nak nevezik, igen egyhangú s az orosz erdős lapálytól csak abban különbözik, hogy néhol dombos, s igen nagy gránitdarabok hevernek a domokban, itt-ott meredek falakat képezve. Változosság kedvéért előfordul egy pár tó is, sem-

czikk hiányain, de egy minden pártok által tisztelt miniszter, országos tekintélyek enquet bizottságával szemben, egy törvényjavaslaton ditványozását kockáztatni: több mint vakmerőség.

Annyit azonban meg kell jegyeznünk: ha rajtunk állana, a többször jelzett törvényzikk pótlására, vagy a még törvényben levő iskolatanácsot ruháznók fel szélesebb körű végrehajtó hatalommal, leszállítván az iskolatanácsot megyénként legfeljebb 7 szakértő tagra, kik felelősség terhe alatt munkásságukhoz mért tiszteletdíjban részesülnének, s mint a tanfelügyelő alárendelt közegei, tanácsosai működnének; vagy a tanfelügyelőnek miniszter biztos hatalmat adnánk, de a kultus miniszternek s a tanfelügyelőnek kezét nem kötnék meg olyan collegatussal, melynek tagjai a legjobb akarat mellett sem tehetnek a tanügy érdekében semmit.

Sz. T.

Gordiusi csomó.

A bizonyosságnak két neme van: a tudás és a hit; de mind a két nemnek jelleme a tiszta, szeplőtlen meggyőződés, melynek eszközlő érvei nagyon is elütnek egymástól. Már maga a tudás oly bizonyos érveken alapul ismeret, melynek oka nemcsak elégséges és objectiv, de igen az interpretációból eredő belátás; mindamellett a tudásnak is két nemét ismerjük, jelesül: a tapasztalati és racionál-tudást. A tapasztalati tudást utólagosnak nevezük és méltán, mert ez kizárólag a jelenetek közvetlen észrevezésén alapul, melyet az észleletek — mint tényeken alapulót — értelmi belátással emelik, mert azok eredetét nem a circulus vitiosus képezi, melyet lehetetlen egyes esetekre visszavezetni, de melyekből egyetemleg is érvényes igazságot következtetni is lehet. A racionál (alias észleges) tudás ellenben ész-okokból, vagyis fogalmakból és eszmékből folyik, habár — ha úgy vesszük — ezeknek is az észrevezésből ered alapjuk. Ezzel korántsem akarom magamat azon persvasio által ringattatni, mintha Knopfler Sándor t. kartársam a „Zemplén” 47. számában „Szóljunk városunk tanügyéről” című cikkében vasárnapi iskolának városunkban leendő felállítása iránti okokat és érveket elégtelen és hiányosnak tartanám: de nem hagyhatom megnémítás nélkül azon jegyzetet, melyet ugyancsak e lap 43. számában megjelent „Értsük meg egymást!” című cikkemre vonatkozólag a jelen alkalommal tett.

Czimzett kartársam ugyanis azon nyilatkozatomra, miszerint: „a vasárnapi iskolába csak azok vehetők fel, kik a rendes népiskolát bevégezték” azon megjegyzést constituálja, hogy: „szükségesnek tartom e helyütt megjegyezni, miszerint t. kartársam a törvénytábla ismétlő iskoláról, nem pedig a különböző igényeknek megfelelő vasárnapi iskoláról szól.” Ezen megjegyzésére ugyhiszem elégséges lesz a paedagogiai munkálatok első füzetéből Környei Jánosnak az ismétlő iskolára vonatkozó eme szavait idéznem: „Népoktatási törvényünk 50. §-a szerint a 12-ik évet betöltött, általában azon gyermekek, kik a mindennapi iskola egész tanfolyamát bevégezték, az ismétlő iskolába kötelesek járni. A törvény e rendelkezése nagyon fontos, mert az ismétlő iskola arra van hivatva, hogy a mindennapi iskolában tanultakat a növendék maradandó sajátjává tegye.”

Nemde ugyanazt mondotta t. kartársam előbbi

mivel sem különbek, mint a tartomány földje. Az alföld fia el sem képzelne hogyan él itt a nép. A burgonya csak most, (julius közepén) buvik ki a földből s a zab még alig földi a földet. A mi Krajnyánk paradicsomkert ehhez képest.

Riihimäki állomásnál egy orosz ezredes is szállt kocsinkba, művelt, közlékeny, udvarias ember. Neve: Boldt. Helsingforsig sok mindent megtudtam tőle. Még számolni is megtanított tizig: üx, kax, kolme, nelje, visz, kousz, szejtemen, kadekszen, üdekszen, kümmene. Nem is sokkal ment többre egész finn tudományom.

Ezredesem, megtudta magyar voltomat, mosolyogva kérdezte: Elfogadja-e ön a mongol eredetű finn rokonságot, mivel, mint tudom, a finn népet rokonnak tartják? Azt feleltem, hogy hem vagyok nyelvész, s így e tárgyban csak mások nézeteinek viszhangja lehetnék; elég derék nép azonban a finn, hogy a rokonságot ne rösteljük.

Helsingforsban francia utitársammal egy kocsin mentünk a „Hotel Kleinch”-ba, s miután egybejárásu két szobát kaptunk, egyszersmiud laktársak is lettünk.

Az első benyomás, melyet esti sétánk közben a város tett ránk, igen kellemes. Az utcák rendkívül tiszták s egyenesek. A tengerpartra néző rész nagy s épületei is oly nagyok, hogy azokból akár egy kis Londont vélhetnénk a hátuk mögött.

A „Zemplén” tárczája.

Északon.

— Folytatás. —

III. Helsingfors.

Ez is egy jó darab föld, Szentpétervártól Helsingforsig. Reggel kilencz orakor ülünk a vasútra s este kilencz óra negyven perczkor érünk célhoz.

Már a viburgi indóházban, a sürgő-forgó nép nyelve után itélve, jó távolra képzelhetjük magunkat Oroszországtól. Annyi másféle hangot hallunk. S különösen tetszik, hogy nem értjük egyiket sem, valamint a háromnyelvű (orosz, finn, svéd) feliratokat sem. Péterváron túl azonnal finn földre jutunk, hol a lakosság a svédok alatt — kikhez a protestantizmus kötötte — egészen elsvédesegett, míg az oroszok alatt olyan nemzeties törekvésekre lelkesült, mint mi a negyvenes években. Csakhogy az orosz kormány elég eszélyes e törekvéseknek nem állni útját. Igy e földön ma már a finn nyelvet használják templomban, iskolában, közigazgatásban, törvénykezésben, vasuton, szóval mindennütt, kivéve a hadsereget. A feliratokban ma még legtöbb helyen oda teszik a svédet is, de az orosz

czikkeiben, iskola kiegész Ezen n noknak bebiz érintett fölsz társait, de saj ellent; mert melynek érte ismétlő iskolá már declarált iskolára von nem csupán e probatióval s ez ügyre von „E rendelkezs megszűnnek, Ime tel bizonyosági absurditás, d nem phisicai kodás képez sürgetett vas sitottam az i egyirányu, c Ne teki nézeteim és e polemianak, boldoglati m közoktatási n nyil irányult, golyó — viss tárgyalatott, és szönyegé annál nagyol eszmecsere r minél tisztáb tett meggyőz le annak els Tanusit mény is, mit sorol; midőn kem kérdése hagyva azoka kénytelenül — ugymond végeztek, az óhajtanak ré értelmi belát talán tévhitb Ezekke ből köztem é eredt „gordi köszönetet ny a tanügy irá hogy szerény lapjában hely S.-a.-U Hangve egylet javára f. hó 8-án há nagytermébe lépését mege mert oly éne csak a kezdé lékekkel, me mondhatja: sopran hang mutat, iskolá nagyobb ma resztülvitelér Három nap érdekes hely Először nak látszott azok közül, ták a szünid ismeretségek utczáinak s kevés sebb ben volt a f németül is j ban oly honc versations I oly alaposan Darwin, Cott á propos ide kozik egy m mérnökkari t hamar kideri svédül és fin szial és né sok a mivel Megkötöttük más magyar chal vendége reggeli aszt francia is F közü társaság napra. Este

zikkiben, midőn arra utalt, hogy a vasárnapi iskola kiegészítő része a mindannapi iskolának?

Ezen megjegyzéssel tehát nemhogy alaptalanknak bebizonyította volna — mire igyekezett — érintett fölszólamlásom biztos alapokon nyugvó állításait, de saját előbbi állításainak mondott ezzel ellent; mert a vasárnapi iskola régibb intézmény, melynek értelme csaknem azonos a törvényszabta ismétlődő iskolával, mennyiben népoktatási törvényünk már declarált §§-ai nem a vasárnapi, de az ismétlődő iskolára vonatkoznak. De hogy alaposabb, tehát nem csupán észleges, hanem kelletinél talán több probatióval szolgáljak, legyen szabad Környeinek ez ügyre vonatkozó tovább fűzött szavaival élnem: „E rendelkezés által az eddigi vasárnapi iskolák megszűnnek, s helyükbe az ismétlődő iskolák lépnek.“

Ime tehát az imént idézett szavak kellő tanúbizonyságai annak, hogy fölszólamlásom nem volt abszurditás, de consequens igazság; melynek alapját nem phisicai illusio, nem logomachia, nem tévokoskodás képezte akkor, midőn t. collega ur által sürgetett vasárnapi iskola fogalmát csaknem azonosítottam az ismétlődő iskola fogalmával; mert a cél egyirányú, csupán a megnevezés elütő egymástól.

Né tekintse t. Knopfler ur és a szives olvasó nézeteim és ezek érveinek illetően elősorolását száraz polemianak, mert a népnevelési törvény alkotásakor boldogult báró Eötvös József mint azidő szerinti közoktatási miniszter derült homloka felé sok támadó nyíl irányult, de — mint a márvány-lapról az ólom gölyvő — visszapattant; akkor az egész ország java tárgyalatott, jelenleg városunk érdeke forog a kérdés szőnyegén; már pedig annál tartósabb valami, annál nagyobb siker van kilátásban, minél több eszmecsere merült fel annak életbeléptetése előtt; minél tisztább s szeplőtelen tapasztalatokból merített meggyőződésre, mint egyedüli alapra tétetett le annak első talpköve.

Tanusítja nézeteim igazságát azon ténykörül mény is, mit t. pályatársam utolsó cikkében elősorolt; midőn ugyanis a helyett, hogy érintett cikkem kérdéseire válaszolt volna, figyelmen kívül hagyva azokat, állításom megdöntésére — talán önkénytelenül — a következőket constitualja: „vannak — úgy mond — mások, kik elemi iskolát jó sikerrel végeztek, az ismétlődő iskolai törvényszabta tanításban elhajtának részesülni“ stb. Nemde itt rejlik a csomó értelmi belátása, mely kizár továbbra minden — talán tévhitből eredő — okoskodást?

Ezekkel megoldottnak hiszem az eszmecserekből közttem és Knopfler Sándor t. kartársam között eldült „gordiusi csomót“ — nem mulaszthatom el köszönetet nyilvánítani a tek. szerkesztő urnak azon a tanúgy iránt tanusított méltánylat és szíveséggért, hogy szerény nézeteinkből eredő sorainknak becses lapjában helyet adni méltóztatott.

S.-a.-Ujhely, 1875. decz. 12.

WLADIMIR JÁNOS,
elemi s szaktanító.

Különfelék.

Hangverseny. A s.-a.-ujhelyi önkéntes tűzoltóegylet javára Szalay Anna k. a. közreműködésével f. hó 8-án hangverseny tartatott a „Magyar korona“ nagytermében. A jó hír, mely a t. kisasszony fölépését megelőzte, fényesen igazolva lett ez estén; mert oly énekesnővel álltunk szemben, ki bár még csak a kezdet elején van, már is bir mindazon keltekekkel, melyeknek tudatában egész önérzéssel elmondhatja: hogy „itthon vagyok!“ Erőtéljes szép sopran hangja a természet nagybecsű ajándokára mutat, iskolája pedig tökéletesen képessé teszi a legnagyobb maestrok zenegondolatainak művészi keresztülvitelére. Énekdarabjai mindegyikét zajos tap-

Három nap elég idő volt aztán megismerkedni ez érdekes helylyel.

Először is az egyetemet néztem meg. Kihaltak látszott s ki is volt halva. Egy sem volt honn azok közül, kikhez ajánló-levelet hoztam. Használak a szünidőt s így én nem használhattam az ő ismerettségüket. Egyedül indultam hát neki a város utcáinak s hamar meggyőződtem, hogy kicsiben kevés szőbb város van szárazföldünkön. É véleményem volt a francia is, meg Boldt ezredes is, ki németül is jól beszél s az ismeretek minden ágában oly honos, hogy akár maga irhatna egy „Conversations Lexicon“t; a stratégiáról, mathezisról oly alaposan beszél, mint a nyelvészetről, Arago, Darwin, Cotta és Vogt műveiről, melyekből mindig a propos idéz. A villás reggelinél hozzánk csatlakozik egy másik ezredes is: Sillmann finn eredetű katonakari törzstiszt, kinek társalgása közben csaknem kiderül, hogy a mi ezredesünk is finn, ki németül és finnül szintén úgy tud mint oroszul franciául és németül. Átalában az itteni tisztak közt a mivelt ember, s majd mind szerénymodorúak. Megkötöttük a barátságot. Ők pezsgővel, én — magyar bor hiányában — sopronyi „Ausbruch“-vendégeltem őket, s az ebéd ideje a villás reggeli asztalánál talál bennünket. Betoppán a francia is Rix hannoverai gyárnokkal, s nemzetközi társaságunk egész vig szövetséget kötött pártára. Este együtt mentünk egy kertbe s onnan

sokkal jutalmazá a szép számu közönség, elismerésül s egyszersmind buzdításul a diesteljes pályán, melyre úgy látszik egész rezignációval lépett. A t. kisasszony énekeit Farkas Éva Jolán asszonyság kísérte oly jelesül amint azt töle megszoktuk hallani. Ő a kisasszonyt zongorán, a közönség pedig mindkettejüket kísérte éljéneivel, tapsaival. A többi működő urak is osztályosaivá váltak az est dicsőségének; a vonós négyesek, Siegmeth ur zongora darabja s a szavalat egyaránt megtevék csattanós hatásukat. Végeztével a hangversenynek bált hevenyészett az ifjú tűz, azonban a terem gyarlóságai miatt az alig élte túl a „tizenkettőt.“ Az est jövedelméről nem szólhatunk, miután a kimutatás még eddig szerkesztőségünkbe nem küldetett.

Buzgalom és erély. A gercselyi ref. templomot mint onnét írják nekünk — roskadozó állapota miatt ezeltől 8 évvel az egyházmegyei gyűlés bezáratni rendelte. A hívek részint megfogya, részint elszegényedve, már a reményről is lemondtak, hogy templomukat valaha fölépítve láthassák, mely az idő viszontagságaitól rútol megalázva, a baglyok és denevérek tanyájává vált. Azonban a f. évi szeptember 28-ikán tartott egyházi gyűlésben Rätz Bertalan ur, — ki bár sátoralja-ujhelyi lakos, de községünk határában tekintélyes birtokkal bir — közakarattal főgondnokul megválasztatván, kezdtük remélni: hogy ez Isten és embertől elhagyott egyház „fel fog virulni még“. Nem csalatkoztunk. Rätz ur, ki a főgondnokságot csak Szakátsy Miklós algondnoksága mellett vállalta el, pár nap mulva már építő mesterekkel jelent meg a helyszínén, s a romok helyrehozásához legott hozzáfogatott, s az építést, hetenként kétszer is, nemcsak személyesen megtekintette, de az egyházi pénztár merőben üres lévén, az építési költségekre még pénzt is előlegezett. Az ily erélyes és atyáskodó felügyelet alatt a munka oly gyorsan haladt előre, hogy most alig pár hó elteltével, az egyház megifjulla teljesen készen áll. Nyolcz év után deczember 12-én szólalt meg ismét kis harangja, hogy a buzgó népet a megnyitás ünnepélyére, melyen a főgondnok is megjelent, egybehívja. Rätz ur e nemes tettével a gercselyi ref. híveket örök hála kötelezte el maga iránt, melyből egyszersmind megtanultuk, hogyha buzgalom és erély kezét fognak, az akadályok óriását is könnyen letudják küzdeni. (Beküldetett.)

*Komikus kezdet, tragikus vég. Két zombori legény, névszerint Bodnár István és Havrillo András szenát árultak október 24-én a mádi vásáron, s a széna eladása után betértek egy kocsmába, hogy a jó vásár után „magnum áldomás“-t csapjanak. A korcsmában csak hamar megismerkedtek két ptrügyi legényvel, kik magokat úgy mutatták be, hogy hát szolgálatot keresnek. A jó törköly-pálinka mellett addig fraternizáltak, míg az egyik ptrügyi legény, Takács József megunva a kocsmái levegőt, kitekintett az udvarra, hol a bentmulató két legény szekeréit ultra-készen, a lovakat felkantározva pillantotta meg. Legényünk egyet-kettőt fordul, szét néz, s kapja magát: felugrik az egyik szekérbe, „illa-berek, nád a kert“, — a lovak közé csapkod s úgy elhajt, mintha ott sem lett volna. Észreveszik ezt a zombori legények: felülnek a másik szekérre, a Havrillo Andráséra... „nosza, utána!“ s üzőbe veszik a Zombor felé siető Takács Józsefet. Hasztalan! a Bodnár István lovai lófuttában menekülnek gazdájok elől: Takács József nem kíméli őket, a d nekik elől-hátul. Bodnár és Havrillo Zomborba érve, kérdezik: „merre ment?“ „Ptrügy felé“. — jön rá a válasz. Ekkor Bodnár kifog egy lovat a Havrillo szekereből, felkap reá, kezébe kerit egy vasvillát s lóháton iramodik a szerkér s lótolvaj után. A távolság mind szűkebbre szorul, mit látva az üzőbe vett, még jobban naspáolja a lopott lovakat. Hanem

a sokkal szőbb Bruns-kertbe, hol jó zenét hallottunk és díszes közönséget láttunk. Finn barátaink aztán „egy kis harapni-valót“ rendeltek: orosz „zakuski“-t vagyis svéd „sechser“-t. S miből állt ez? Vagy tizenhatféle hideg étkekből, étvágyingerlőleg tálalva. S azután jött csak a meleg vacsora. Mind ennek elfogyasztásához svedico-finnico-ruhsicus étvágy kell. Önkénytelenül arra gondoltam: de már csak mégis kell lenni valaminek abban a finn-magyar rokonságban: itt is sokat esznek.

De lássuk a várost is. Mennél tovább néztem Helsingforst, annál inkább tetszett. Dombokon, szigeteken fekszik festőileg. Ha olyan égálja volna, mint Athénnek, melyhez annyiban hasonlít, hogy mind a kettőnek talaja szikla, akkor ez egy kis paradicsom volna. Igy azonban csak Finland biz ez, vagy mint ők mondják: Szuomi.

Szép épületei köz' igen feltűnő az új orosz templom, külön szikladombon, sötét, vörös téglából építve, hófehérre festett fedéllel és párkányzatokkal. Mintha hó borítaná nyár közepén is. Jó, hogy itt jár-tomban nem borítja. Itt lehetnek csak igazi pogány telek. Mint mondják, nemcsak a kikötő, de az egész öböl befagy, s a déli parton fekvő Revalba szánon járnak át a tengeren.

Most elég kellemes volt a lég. Fölkerestem dr. Wahlberget, egy kitűnő orvost, kivel a Bruns-kertben ismerkedtem meg. Asztalán találtam Horn E.

hát fátum! szemközt reá szekerek jönnek, kik a Bodnár kiabálására utját állák s Takács József látva, hogy nincs menekülés, leugrik a szekérről s egyenest a Takta vizében keresi az asyllumot, elbujva ott a nyakig-érő kákában. Ezalatt Bodnár István is megérkezik s csalogatja kifelé Takács Józsefet, s miután tapasztalja, hogy az igen jól érzi magát a káka közt, bemegy utána s a nála levő vasvilával összevissza veri, s a vizből kivonszolja. Ezalatt Havrillo is megérkezik lóháton s a félhalt Takácsra szintén üt egy párt fokosával. Az összevert s a tettesek a szerencsi járásbíróhoz szállítottak, hol 9-ed napra Takács meghalt, Bodnár és Havrillo pedig az ujhelyi fenytő törvényszék előtt állanak.

Gyászjelentések. Toldy Ferenczné szül. Mojszovics Augustza, a maga és gyermekei: Izabella, fedelelemnő az egri angol szűzek kolostorában, Irma, férjezett dr. Sikor Józsefné, Ida, férjezett Meerwarth Vinczné, István, László, esztergammegyei áldozár, Augustza, Ilka, Ferencz és Jolán, valamint vejei dr. Sikor József, és Meerwarth Vincze és unokái: Sikor Jolán, Margit, Béla, Irma, Gabriella és Elemér nevében mély megszorodott szízzel jelenti felejthetetlen férjének, illetőleg atyjoknak, ipjoknak s nagatyjoknak TOLDY FERENCZ urnak, kir. tanácsos, az ausztriai cs. Lipóttrend lovag keresztese, a sz. Móríc és Lázár olasz kir. rendnek lovagtisztje, bölcsészeti és orvostudor, szemészet mestere; a m. kir. egyetemi könyvtár volt igazgatója, azon egyetem volt rectora s bölcsészeti dékánja s a magyar nyelvészet és irodalom-történet rendes tanára; az országos közoktatási tanács tagja s egyetemi osztályának elnöke, ugy a m. kir. gym. tanárvisztgáló bizottságnak tagja; a M. Tud. Akadémia volt titkonoka, igazgató és rendes tagja; a tudományok cs. akadémiájának Bécsben, a nápolyi Accademia Pontana, a milanoi term. és orv. tud. akadémia Fermóban, az Accademia Araldico-Generale Italiana levelező, a budapesti kir. orvos-egyesület s az országos középtanodai tanár-egylet tiszteleti, a pesti orvosi kar, a berlini kritikai egyesület, a drezdai természetud. és orvosi, a wörzburgi philos. és orvosi, az erdélyi országismertető s az erdélyi természettud. társulatoknak lev., a m. történelmi társulat választmányi tagja stb.; a m. szépirodalmi intézet (Kisfaludy-Társ.) elnöke; és Trencsén, Bihar és Torontál vármegyéknek egykor táblabírók; Budapest főváros képviselője és iskolatanácsosának 1875. deczember 10-én éjjeli 1/2 1 órakor, életének 71-ik, boldog házasságuk 33-ik évében, néhány órai szenvedés után tüdőviznyben történt gyászos kimúltát. A boldogultnak hült tetemei vasárnap f. hó 12-én d. u. 1/2 4 órakor az akadémia elnökének intézkedése folytán a m. t. akadémia palotájában ünnepélyesen beszenteltetvén, a kerepesi ut melletti sirkertben fognak örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szent miseáldozat f. hó 13-án reggeli 10 órakor fog a szent Ferencz-rend templomában megtartatni. Budapest, 1875. deczember 10. Béke hamvaira!

Mánik József és leánya Erzsébet férjezett Hvezda Károlyné s ennek gyermekei: Margit és Kálmán, valamint az összes rokonság, mélyen megszorodott szízzel jelentik felejthetetlen kedves neje, édesanyja és nagyanyjuk, illetőleg rokonoknak Mánik Józsefné szül. Rác Erzsébetnek f. 1875. évi deczember 11-én 8 órakor életének 58-ik évében, szélhűdés következtében történt gyászos elhunytát. A boldogultnak hült tetemei f. hó 14-én d. e. 11 órakor fognak a helybeli ref. sirkertben öröknyugalomra tétetni. S.-a.-Ujhely, deczember 12. 1875. Lengjen áldás porai felett!

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

BORÚTH ELEMÉR.

bankügyi munkáját is. Orvosunk járt pesten is s érdeklődik hazánk iránt. Elvezetett az egyetem körházába, mely jól be van rendezve. Mint mondá: az orvosi viszonyok Helsingforsban elég jók. Az estét megint Boldt ezredes társalgása tette érdekessé rám nézve: Khiva, Bokhara, Vámbéry, zenefestészet, költészet, Hugó Viktor forogtak szőnyegen. Átalában ama futólagos érintkezésekből, melyekre e tartományban alkalmam nyílt, a finnek műveltségéről a legjobb fogalmat hoztam magammal.

Az utolsó nap pedig magáról a városról is még szőbb képet kaptam. Fölültem ugyanis egy kis gözcsonakra, minők ott folyvást közlekednek s mentem megnézni a fél órányira fekvő Sveaborg várat. Ezt észak Gibraltárjának nevezik, oly erős. A tengerre szállva, látjuk csak igazán, hogy mily szép fekvése van Helsingforsnak. Magáért e látványért sem sajnálhattam északi utamat.

Este megint a Bruns-kertben valék s az ismerősökhöz egy új vendég is járult: Schiefner consul (derék, juttudó, fiatal férfi) nevével, kik vendégüknek hívtak meg s fölük mentem az „Abo“ (mond Obu) hajóra, mely reggel hét órakor indult a svéd partok felé.

Dr. CHYZER KORNÉL.

(Folytatjuk.)

Árverési hirdmény.

Alexander Emánuel csödtömögéhez tartozó s.-a.-ujhelyi 776. számú tjkönyvben 1956. 1957. hr. sz. alatt, a rongyvai nagyhidontul helyezett, 1100 frtra becsült ház és belhely, továbbá azon tömeghez tartozó a kis-toronyai 96. stjkönyvben 588. hr. sz. alatt jegyzett 1092 frt. 50 kr. becsértékű szőlő birtok és borház a csödválasztmány által árverelendő lévén, árverési első határidőül jövő 1876. évi januárhó 17-ik napjának d. e. 9 órája, második határidőül 1876. évi februárhó 17-ik napjának d. e. 9 órája, s mindkét árverés S.-a.-Ujhelyben a városházához tüzetik ki: miről venni szándékozik azzal értesítettnek, hogy az árverési feltételek és becslési iratok alolirt tömeggondnoknál S.-a.-Ujhelyben megtekinthetők, s hogy a két birtoktest külön-külön fog árvereltetni és első határidőben becsáron felül, másodikban azon alól is eladandó lesz.

Kelt S.-a.-Ujhelyben 1875-ik évi decemberhó 4-ik napján.

Ördög Mihály,
csödtömög gondnok.

1-3.

Árlejtési hirdetés.

Tokaj város főutcáját kiburkoltatni elhatározván, a 24165 frt 19 kr-ra összes vonaltery szerint kiszámítandó felerészének kiburkoltatását már az 1876. év folyamában végrehajtani kívánja, e munkálatra pályázatot hirdet, s árlejtési határidőül 1876. év január 20-ának délelőti 9 óráját a városházához tüzi ki.

Vállalkozni kívánók ez árlejtésre azzal hivatnak meg, hogy a költségvetési 12000 forintnak megfelelő bánatpénzzel legyenek ellátva, valamint hogy zárt ajánlatokat is ily bánatpénzzel ellátva, s oly kijelentéssel írásba tétele mellett nyujtsák be, miszerint a burkolási tervet s feltételeket teljesen ismerik.

E terv s burkolási feltételek 1875. év decz. hava 20-ik napjától Tokaj város városházánál fognak kitétetni, s az árlejtési napig vállalkozni kívánók által megtekinthetők, sőt le is másolhatók lesznek.

Község képviselőtestülete
rendeletéből:

WÁRADY ADALBERT,
városi főbíró.

1-3.

Első magyar

gácsor. vasut.

Hirdmény.

Az igazgatótanácsnak van szerencséje az első magyar gácsországi vasut tisztelt részvényeseit az 1876. évi januárhó 14-én délelőtt 10 órakor az alsó-ausztriai kereskedelmi kamara termében (Bécs, uri-utca 14.) megtartandó harmadik rendkívüli közgyűlésére meghívni.

Napirend:

1. Elhatározás az 1875. évi 40. magyar t. cz. alapján felemelt állami biztosítéknak megfelelő elsőbbségi kölcsön fölvétele iránt, valamint az alapszabályok e részbeni módosítása.

2. Elhatározás az 1874. évi 46. magyar t. cz. alapján fölveendő új beruházási kölcsönben leendő részvétel iránt.

Azon részvényes urak, kik legalább 25 részvény birtokában vannak, s szavazati jogukkal, élni kívánnak, fölkértenek: miszerint az alapszabályok 40. 42. §-ai értelmében részvényeiket legfeljebb 1876. évi januárhó 6-áig az első magyar gácsországi vasut számvevőségénél Bécsben, IX. ker. Kollin-utca 17. sz. a. vagy pedig a cs. k. szab. osztrák hitelintézetnél Bécsben két szám szerint rendezett s a benyújtó által aláírandó lajstrom mellett — melyek az említett két intézet pénztárainál ingyen kiszolgáltathatnak — betegyék. E lajstrom egyik példányát a letéteményező, a közgyűlésre érvényes igazolási jeggyel együtt veendő, mely lajstromnak visszaszolgáltatása mellett a részvények a közgyűlés megtartása után vissza fognak adni. Meghatalmazás esetében a hitelesítendő vagy legalább két tanu által láttamozandó fölhatalmazás legkésőbb 2 nappal a közgyűlés egybejövetele előtt a társulati irodában lesz előmutatandó.

Bécs, 1875. évi decemberhó 7-én.

1-3.

AZ IGAZGATÓ TANÁCS.

Hirdmény.

Jövő 1876. évi január 1-ével az első magyar gácsországi vasut vonalain épület- és szerzőmőre nézve teljes kocsirakományokban való föl adásnál új különleges (8. számú árszabás lép érvénybe, mely időponttól fogva ez említett cikkre nézve a 2. számú különleges árszabásban foglalt s eddig érvényes tételek megszüntetnek

Ezen új árszabás példányai ugy a társulati állomásokban, továbbá a przemysl-i üzletvezetésénél, valamint az igazgatósnál (Bécs, IX. Kollin-gasse 15. sz.) ingyen kaphatók.

Bécs, 1875. évi decemberhóban.

1-3.

AZ IGAZGATÓSÁG.

Magyar-északkeleti vasut.

Hirdmény.

A bátyu-munkácsi vonalrész eddigi menetrende 1876. év januárhó 1-től kezdve érvényen

kívül helyeztetik és ugyanezen naptól kezdve az alábbi menetrend fog alkalmaztatni.

Menetrend.

Bátyu-Munkács felé.

(közlekedik a 211. sz. vegyes vonat)

Bátyuról	indul	3 óra 12 percz	d. u.
Strabicso-Gorondról	"	4 " 2 "	d. u.
Munkácsra	érkezik	4 " 42 "	d. u.

Munkács-Bátyu felé.

(közlekedik a 211. sz. vegyes vonat)

Munkácsról	indul	11 óra 30 percz	d. e.
Strabicso-Gorondról	"	12 " 15 "	d. u.
Bátyura	érkezik	1 " — "	d. u.

Mindkét vonat csatlakozik Bátyun a 11. és 12. számú vegyes vonatainkhoz.

Budapesten, 1875. decemberhóban.

A VEZÉRIGAZGATÓSÁG

Hölgyeknek nélkülözhetlen!

RAVISSANTE

Dr. LEJOSSE-tól Párisban.

Csak a hivatalosan megvizsgált, méregmentes, tiszta és teljesen ártalmatlan

RAVISSANTE

bir azon erővel, az emberi bőrt minden sérüléstől megmenteni, utóbajoktól megóvni és szépséget s ifjuságot biztosítani. Ha a Ravissante naponként egyszer az ujhegygyel az arcra vagy más testrésze dörzsöltetik, már a törülközős után tapasztalható a majdnem csodálatos hatás. Az arcon támadt ráncok és himlőhelyek elsimittatnak. A Ravissante ifju arczzint idéz elő, a bőrt fehériti, frísíti és finomítja; eltávolít legrovidebb idő alatt szeplőt, májfoltokat, orvörösséget, s a bőr minden tisztátalanságait.

Már az első kísérlet után elhatározzák a t. hölgyek, jö-öre csupán csak Dr. LEJOSSE világhírű „Ravissante“-ját használni.

Egy üvegtok ára 1 frt. 50 krajczár.

Kapható nagyban és kicsinyben Budapesten: Dr. Lejosse főraktárában, király-utca 15. sz. I. e. 19. és S.-a.-Ujhelyben: Pintér Ferencz ur gyógyszerárában.

Vidéki rendelvények a legszigorubb titoktartás biztosítása mellett utánvétellel eszközöltetnek

[10-20.]

KÖNYVKERESKEDÉSI ÜZLET-ÁTTÉTEL.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására juttatni: miszerint **könyvkereskedésemet f. évi dec. 1-től fogva a „Vadászkürt“ vendéglő-épületbe tettem át.**

Midőn az eddigi, irántam tanusított bizalom és pártfogásért mély hálámat kifejezem, — valamint eddig, ugy ezután is egyedüli törekvésem leendő a bennem helyezett bizalomnak minden tekintetben kielégítőleg megfelelni.

A kor igényeihez képest ujonnan berendezetts bővített **könyv-, mű-, hangjegy-, író-, rajz- és papírkereskedésben az irodalom összes ágai minden művelt nyelven lehetőleg képviselve vannak; válogatott izlésteljes műtárgyak, hangjegyek a kezdettől a classicus zenéig, mindennemű író-, rajzszerék és papírosok nagyban és kicsinyben a lehető legjutányosabb áron kaphatók.**

Dúsan felszerelt raktáramban **karácsoni és ujévi ajándékok** is találhatók ugy kicsinyek, mint felnőttek számára.

Végül 6800 kötetnyi magyar, német és francia könyvekből álló **kölcsön-könyvtáramat** a n. é. közönség becses figyelmébe ajánlván — vagyok

Sátoralja-Ujhelyben, 1875. december hóban

illő tisztelettel

Lóvy Adolf,

könyvkereskedő.

1-3.